

Styrning och uppföljning av föreningsbidrag till Movalla IP och Vaggeryds IP

Vaggeryds kommun

Juni 2025

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Vaggeryds kommun fått uppdraget att genomföra en granskning av kultur- och fritidsnämndens styrning, uppföljning och kontroll av föreningsbidrag till Movalla IP och Vaggeryds IP.

Revisionsfråga

Säkerställer kultur- och fritidsnämnden en effektiv och ändamålsenlig hantering av föreningsbidrag till Movalla IP och Vaggeryds IP, inklusive uppföljning och ansvarsutövning?

Svar på revisionsfråga

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden **till viss del** säkerställer en effektiv och ändamålsenlig hantering av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP, inklusive uppföljning och ansvarsutövning.

Kritiska och väsentliga iakttagelser och slutsatser

Nedan redovisas de mest väsentliga iakttagelserna från granskningen.

- **Nämnden har vid flera tillfällen fattat beslut om stödåtgärder för att bistå föreningarna vid ekonomiska svårigheter.** Exempel på detta är beslut om tilläggsbudgetar, investeringsstöd och särskilda uppdrag till förvaltningen, vilket är i linje med nämndens ansvar enligt reglemente §3 att stödja föreningsverksamheten. *Detta visar på engagemang och en vilja att bidra till stabilitet i föreningarnas verksamhet, även om insatserna saknar långsiktig struktur och dokumentation.*
- **Nämnden har tagit emot och behandlat grundläggande handlingar såsom årsredovisningar och verksamhetsberättelser i enlighet med krav i avtal och stadgar (§§17–18), vilket utgör en administrativ bas för uppföljning och beslutsfattande.** *Detta skapar en grund för formell kontroll, även om analys och systematik i användningen av dessa underlag behöver utvecklas.*
- **Rutiner för kontroll och uppföljning av föreningsbidragen saknar systematik och dokumentation, vilket strider mot god intern kontroll enligt kommunallagen (KL 6 kap. 7 §) och reglemente §3.** *Kontroll sker främst genom dialog och erfarenhet snarare än genom formaliserade processer och dokumenterade analyser. Detta innebär en risk för bristande rättssäkerhet och enhetlighet i bidragshanteringen.*
- **Nämnden analyserar inte systematiskt om ekonomiska underlag från föreningarna uppfyller kvalitetskraven enligt avtal, stadgar och god redovisningssed.** *Underlagen tas emot och ligger till grund för beslut, men dokumenterade bedömningar av innehållet saknas. Detta innebär en risk att beslut fattas utan fullgod grund för att säkerställa korrekt och ansvarsfull bidragsanvändning.*
- **Ansvarsprövningen grundas på underlag som inte analyseras på ett dokumenterat och systematiskt sätt i enlighet med reglemente §3 och god sed.** *Nämnden beviljar ansvarsfrihet utan tydlig analys av om underlagen uppfyller ställda krav. Detta kan underminera ansvarsprövningens funktion som en central del av nämndens kontrollansvar.*
- **Risker för jäv och intressekonflikter följs inte upp eller hanteras på ett systematiskt sätt, vilket inte är förenligt med reglemente §3 och principerna för god intern kontroll.** *Det saknas fastställda rutiner och dokumenterade analyser i denna fråga. Detta innebär en risk för bristande insyn och förtroende för nämndens hantering av offentliga medel.*
- **Uppföljning av föreningarnas måluppfyllelse sker inte strukturerat eller dokumenterat i enlighet med avtal, stadgar och nämndens ansvar enligt reglemente §3.** *Årsredovisningar och verksamhetsberättelser tas del av, men måluppfyllelse analyseras inte i relation till kommunens mål. Detta begränsar nämndens möjlighet att styra bidragsgivningen och säkerställa att bidragen leder till avsedda effekter.*

- **Mekanismer för att identifiera och följa upp brister saknar tydlig struktur.** Åtgärder sker ofta ad hoc utan systematisk dokumentation eller utvärdering, vilket inte är i linje med principerna för god hushållning (KL 11 kap. 1 §). Detta innebär en risk att återkommande problem inte hanteras på ett långsiktigt och strategiskt sätt.
- **Stödet till föreningarna i budgetarbete och verksamhetsfrågor sker informellt och utan fastställda rutiner, vilket inte fullt ut motsvarar reglemente §3. Detta leder till variationer i stödets omfattning och kvalitet över tid och mellan föreningar.** Detta kan medföra ojämlika förutsättningar och svårigheter för föreningarna att planera och utveckla sin verksamhet i linje med kommunens intentioner.

Reflektion kring den organisatoriska modellen

Vi vill särskilt lyfta fram att flera av de brister och utvecklingsområden som identifierats i granskningen kan delvis kopplas till den organisatoriska modell/strukturen som tillämpas i Vaggeryds kommun för hantering av föreningsbidrag till Movalla IP och Vaggeryds IP. Modellen, där särskilda föreningar ansvarar för kommunens två största idrottsanläggningar utan att formellt vara uppdragstagare, skapar otydlighet i roller, ansvar och relationer mellan kultur- och fritidsnämnden, kommunen i övrigt och föreningarna. Detta bidrar till att nämndens uppföljning och kontroll försvåras, eftersom det saknas tydliga vägar för återkoppling och hantering av avvikelser. Det är viktigt att understryka att denna granskning inte syftar till att ifrågasätta den organisatoriska modellen i sig. Vår bedömning och våra slutsatser utgår från att kultur- och fritidsnämnden har ett ansvar att styra, följa upp och kontrollera bidragshanteringen oavsett modell. Samtidigt ser vi att nuvarande struktur skapar utmaningar både för nämnden och för föreningarna när det gäller att fullt ut ta sitt ansvar. Flera av de åtgärder vi senare föreslår är, enligt vår uppfattning, nödvändiga oavsett modellens utformning, särskilt eftersom de stärker nämndens kontroll, ansvarstagande och uppföljningskapacitet på kort och medellång sikt.

Rekommendation

Mot bakgrund av de iakttagelser och slutsatser som redovisas i rapporten riktas nedanstående rekommendationer till kultur- och fritidsnämnden i Vaggeryds kommun.

- **Utveckla och fastställ formaliserade rutiner för kontroll och uppföljning av föreningsbidragen.** Vi rekommenderar kultur- och fritidsnämnden att besluta om tydliga och dokumenterade processer för kontroll och uppföljning av föreningsbidragen. Syftet är att stärka rättssäkerheten, transparensen och enhetligheten i hanteringen, i linje med nämndens ansvar enligt reglemente, avtal och kommunallag.
- **Stärk nämndens arbete med ansvarsprövning genom dokumenterad analys av beslutsunderlagen.** Vi rekommenderar nämnden att säkerställa att beslut om ansvarsfrihet grundas på en systematisk och dokumenterad bedömning av om årsredovisningar, verksamhetsberättelser och övriga underlag uppfyller de krav som ställs enligt avtal, stadgar och god redovisningssed.
- **Utveckla rutiner för att identifiera och hantera risker för jäv och intressekonflikter.** Vi rekommenderar nämnden att besluta om en struktur för hur risker för intressekonflikter och jäv ska följas upp, bedömas och dokumenteras i samband med hanteringen av föreningsbidragen.
- **Tydliggör och formalisera stödet till föreningarna i budgetprocesser och verksamhetsfrågor.** Vi rekommenderar nämnden att ta ställning till hur stöd till föreningarna ska utformas och kommuniceras för att säkerställa jämlika förutsättningar och tydlighet i bidrags- och budgetprocesserna.
- **Stärk nämndens uppföljning av föreningarnas måluppfyllelse.** Vi rekommenderar nämnden att säkerställa att uppföljningen av föreningarnas måluppfyllelse sker systematiskt och dokumenterat, så att bidragens effekter kan bedömas och bidragsgivningen utvecklas i linje med kommunens intentioner.

Jönköping den 2025-06-21

DELOITTE AB

Revsul Dedic, Certifierad kommunal revisor

1. Inledning

Bakgrund

Kultur- och fritidsnämnden i Vaggeryds kommun har det övergripande ansvaret för att förvalta och fördela föreningsbidrag till kommunens olika föreningar. Dessa bidrag utgör en viktig del av kommunens stöd till det civila samhället och syftar till att stärka den lokala idrotts- och fritidsverksamheten samt att främja folkhälsa och delaktighet. Bidragsförvaltningen regleras genom avtal mellan kommunen och föreningarna samt genom respektive förenings stadgar.

Två större föreningar, Movalla IP och Vaggeryds IP, ansvarar för driften av idrottsanläggningar och mottar årliga driftbidrag från Kultur- och fritidsnämnden. Enligt både avtal och stadgar har dessa föreningar skyldigheter när det gäller ekonomisk redovisning, uppfyllande av verksamhetsmål och förvaltning av anläggningarna. Kultur- och fritidsnämnden å sin sida har ansvar för att följa upp och kontrollera att bidragen används på ett korrekt och ändamålsenligt sätt, samt för att säkerställa att de verksamhetsmässiga målen och riktlinjerna uppfylls.

Mot bakgrund av dessa utmaningar, inklusive bristande uppföljning, otydliga rutiner och potentiella risker för intressekonflikter, har kommunrevisionen i Vaggeryds kommun beslutat att genomföra en granskning av kultur- och fritidsnämndens uppföljning av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP. Denna granskning syftar till att ge en bedömning av hur väl nämnden fullgör sina uppgifter avseende kontroll och uppföljning av de två största föreningarna, Movalla IP och Vaggeryds IP.

Revisionsfråga

Säkerställer kultur- och fritidsnämnden en effektiv och ändamålsenlig hantering av föreningsbidrag till Movalla IP och Vaggeryds IP, inklusive uppföljning och ansvarsutövning?

Underliggande frågeställningar

- Finns det ändamålsenliga och effektiva rutiner för uppföljning och kontroll av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP?
- Säkerställer nämnden att inlämnade ekonomiska underlag från föreningarna uppfyller krav enligt avtal och stadgar?
- Följer nämnden upp i vilken grad föreningarnas verksamhet uppnår uppsatta mål enligt avtal och bidragsvillkor?
- Finns det fungerande rutiner för att identifiera och hantera risker för jäv eller intressekonflikter i föreningarnas hantering och nämndens kontrollfunktion?
- Finns etablerade mekanismer för att åtgärda brister som upptäcks vid nämndens uppföljning och kontroll av bidragen?
- Ger nämnden ett tillräckligt och ändamålsenligt stöd till Movalla IP och Vaggeryds IP i deras budgetarbete och verksamhetsutveckling?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen är avgränsad till kultur- och fritidsnämndens ansvar och omfattar enbart bidragshanteringen för Movalla IP och Vaggeryds IP. Granskningen fokuserar på formell kontroll och uppföljning, inte på informella eller muntliga uppföljningar. Syftet med granskningen är inte att utvärdera eller ifrågasätta den modell eller struktur som används för bidragshanteringen till dessa två föreningar, utan att undersöka huruvida nämnden hanterar föreningsbidrag i enlighet med gällande styrdokument.

Granskningen har genomförts genom intervjuer med ordförande i kultur- och fritidsnämnden, förvaltningschef vid kultur- och fritidsförvaltningen samt ordförandena i Movalla IP och i Vaggeryds IP. Vidare, har en genomgång av kommunstyrelsens och kultur- och fritidsnämndens reglementen, gällande avtal mellan kommunen och respektive förening, föreningarnas stadgar samt budgetunderlag,

årsredovisningar och annan relevant dokumentation från föreningarna, revisionsberättelser för respektive förening, kommunens riktlinjer för föreningsbidrag samt nämndens protokoll dokumentgranskats.

Granskningen genomfördes i flera faser, med början i planering av intervjuer och insamling av fakta och underlag. Det insamlade materialet analyserades och kompletterades vid behov för att säkerställa en heltäckande bild. Utifrån analysen identifierades viktiga iakttagelser och rekommendationer, som låg till grund för att besvara revisionsfrågorna. Därefter sammanställdes resultaten i en rapport som sakavstämde, presenterades för revisorerna och efter godkännande skickades till berörda nämnder och revisorer.

Revisionskriterier och bedömningsgrunden

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden

Av nämndens reglemente, 38 framgår att kultur- och fritidsnämnden (KFN) ansvarar för bidragsgivning till bland annat kommunens föreningar. Dessutom anges att KFN kontakt, service och omvärldsbevaka föreningar och organisationer.

Avtal och stadgarna

I avtalet mellan Vaggeryds kommun (Kultur- och fritidsnämnden) och Movalla IP och Vaggeryds IP regleras nyttjanderätten kring kommunens idrottsplatser. I avtalet regleras både kommunens och föreningens rättigheter och skyldigheter.

Movalla IP

Avtal: Vad gäller drift- och skötsel av anläggningen ska bekostas av föreningen Movalla IP i de fall kostnaderna överstiger basbeloppet ska detta framgå till kultur- och fritidsnämndens kännedom. Vad gäller bidrag anges i avtalet enligt §26 "kommunalt driftbidrag" anges att föreningen erhåller årligen ett förvaltningsbidrag. Omfattningen på bidraget styrs av Vaggeryds kommuns föregående års budgeterade medel och dess planeringsförutsättningar enligt budgetmodell. Vad gäller driftkostnader, skötsel, reparationer, underhåll och lönekostnader är kostnader som täcks genom förvaltningsbidraget. Övriga kostnader bekostas av föreningen.

Stadgar: I stadgar för föreningen Movallas Idrottsplats regleras bestämmelser för föreningen. I stadgar för Movalla IP anges att föreningen erhåller ett årligt bidrag enligt avtal. Utöver ansvarar styrelsen för upprättning av en årsredovisning senast april månad, årsredovisningen ska lämnas till utvalda revisorer och därefter till huvudman. Vad gäller styrelsens ansvarsfrihet beslutas detta av Vaggeryds kommun.

Vaggeryds IP

Avtal: Enligt §26 "kommunalt driftbidrag" i avtalet anges att föreningen erhåller förvaltningsbidrag under avtalsperioden. Kommunen stödjer föreningen med kostnader såsom driftkostnader, skötsel, reparationer, underhåll och lönekostnader genom s.k. förvaltningsbidraget. Övriga kostnader ska hanteras av föreningen själva enligt avtal.

Stadgar: I stadgar för föreningen Vaggeryds Idrottsplats är antagen och reviderad 2021-04-01 av kultur- och fritidsnämnden. I stadgar anges bestämmelser för föreningen. Det framgår i 14 § att föreningen årligen erhåller driftbidrag enligt avtal. Utöver anges i 17 § att årligen ska upprättas en årsredovisning senast april månad efter räkenskapsåret. Årsredovisningen ska delges till både de utvalda revisorerna och huvudman efter revisionens granskning av årsbokslutet. Vad gäller ansvarsfrihet regleras detta i 22 § där kommunen och kultur- och fritidsnämnden beslutar om ansvarsfrihet.

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Deloitte:s interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har kultur- och fritidsnämndens hantering av föreningsbidrag till Movalla och Vaggeryds idrottsplatser gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

Detta kapitel utgör granskningens normativa referensram och ligger till grund för rapportens analyser, slutsatser och bedömningar. Här sammanfattas vad som enligt regelverk, avtal, stadgar och styrdokument gäller för hanteringen av föreningsbidrag till Movalla IP och Vaggeryds IP. Syftet är att tydliggöra moment, krav, skyldigheter och ansvarsfördelning. De förhållningspunkter som redovisas utgör samtidigt granskningens revisionskriterier – den måttstock som används för att bedöma om hanteringen sker på ett ändamålsenligt, rättssäkert och ansvarsfullt sätt.

2.1 MODELL OCH STRUKTUR FÖR HANTERING AV FÖRENINGSBIDRAG

För att ge en samlad bild av hur hanteringen av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP är organiserad har vi sammanställt en redogörelse av strukturen, ansvarsfördelningen och de centrala momenten. Beskrivningen bygger på de underlag vi tagit del av och vår tolkning av dessa. Syftet är att ge en bakgrund till de iakttagelser och bedömningar som redovisas i efterföljande avsnitt. Det är viktigt att understryka att redogörelsen syftar till att beskriva hur vi uppfattat strukturen och ansvarsfördelningen. Vi reserverar oss för eventuella feltolkningar.

Struktur

Movalla IP och Vaggeryds IP är anläggningsdrivande föreningar utan eget idrottsutövande verksamhet. Deras primära uppdrag är att förvalta och driva kommunens två huvudsakliga idrottsanläggningar – belägna i Skillingaryd respektive Vaggeryd – till nytta för de föreningar som bedriver idrottsverksamhet. Föreningarna fungerar därmed som en förmedlande länk mellan kommunen och det lokala föreningslivet. Hanteringen av föreningsbidrag bygger på en flernivåstruktur där ansvar och uppgifter är fördelade enligt följande:

Kommunfullmäktige har det yttersta ansvaret för den kommunala verksamheten och beslutar om budgetramar, inklusive budgeten till kultur- och fritidsnämnden och därmed till föreningarna. Fullmäktige utser också revisorer för Movalla IP och Vaggeryds IP.

Kommunstyrelsen har ett övergripande samordningsansvar för kommunens verksamheter och ansvarar för att lägga förslag till budget för kommunfullmäktige, inklusive budgetramar som avser kultur- och fritidsnämnden och dess bidrag till föreningarna. Kommunstyrelsen har därmed en indirekt roll i hanteringen av föreningsbidragen genom sin funktion i budgetprocessen och det kommunövergripande ansvaret för uppföljning och kontroll av kommunens verksamheter.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för fördelning av föreningsbidragen, tecknande av avtal med föreningarna och uppföljning av att bidragen används i enlighet med syfte och villkor. Nämnden beslutar även om godkännande av föreningarnas föreslagna styrelser och har möjlighet att utse representanter med insynsplat i dessa styrelser för att förstärka öppenhet och kontroll.

Kultur- och fritidsförvaltningen har ansvar för den operativa handläggningen av föreningsbidragen. Förvaltningen tar emot och granskar ansökningar, rapporter och andra handlingar, ansvarar för den löpande dialogen med föreningarna och bereder ärenden till nämnden.

Föreningsstyrelserna ansvarar för att driva respektive idrottsplats i enlighet med ingångna avtal och föreningens stadgar. De ska säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt, att tillgängligheten för idrottsutövande föreningar

upprätthålls och att kultur- och fritidsnämnden och därmed kommunen hålls informerad genom tydlig och regelbunden rapportering. De har också ansvar för att agera i enlighet med god förenings sed och förhålla sig till principer om offentlig insyn när de förvaltar offentliga medel.

Centrala moment

Hantering av föreningsbidragen regleras i kommunens avtal med respektive förening samt i föreningarnas stadgar. Processen inleds med att föreningarna årligen lämnar in budgetunderlag och askanden om bidrag. Det är deras ansvar att dessa dokument är fullständiga, aktuella och transparenta. Förvaltningen granskar underlagen och säkerställer att de uppfyller formella och innehållsmässiga krav. Vid behov sker dialog och komplettering. Förvaltningen sammanställer därefter ett beredningsunderlag till nämnden.

Nämnden fattar beslut om storlek och form för bidragen. Besluten ska grunda sig på objektiva bedömningar av verksamhet, behov och tidigare resultat. När beslut fattats ansvarar förvaltningen för att verkställa utbetalningen, som vanligtvis sker i etapper och efter kontroll av att föreningen fullgjort sina åtaganden från föregående år.

Föreningarna är skyldiga att lämna in årsredovisning, verksamhetsberättelse och revisionsberättelse som redovisar hur bidraget har använts och ger en bild av verksamhetens omfattning och kvalitet. Förvaltningen granskar underlagen och lyfter vid behov ärenden till nämnden. Nämnden gör därefter en samlad bedömning av om föreningarna lever upp till vad som föreskrivs i avtal och stadgar.

Om en förening inte uppfyller sina åtaganden har nämnden möjlighet att vidta åtgärder, exempelvis att hålla inne utbetalningar, kräva kompletteringar eller i allvarliga fall säga upp avtalet.

2.2 IAKTTAGELSER och OBSERVATIONER

2.2.1 Iakttagelser från dokumentgranskning

Som en del av granskningen har dokumentation från kultur- och fritidsnämndens arbete granskats. Granskningen har omfattat nämndens protokoll, tjänsteskrivelser från

kultur- och fritidsförvaltningen samt årsredovisningar och verksamhetsberättelser från Movalla IP och Vaggeryds IP. Syftet har varit att kartlägga nämndens löpande uppföljning, kontroll och ansvarsprövning av föreningarna samt att bedöma omfattningen och innehållet i det underlag som legat till grund för nämndens beslut.

Det ska understrykas att granskningen avser kultur- och fritidsnämnden. Övriga aktörer – såsom kultur- och fritidsförvaltningen och föreningarna – har granskats i detta sammanhang enbart i den mån det varit nödvändigt för att bedöma nämndens ansvar och arbete.

Nämndens löpande uppföljning och kontroll

Som en del av granskningen har protokoll från kultur- och fritidsnämndens sammanträden under perioden okt 2022 till nov 2024 granskats. Syftet har varit att kartlägga i vilken omfattning och på vilket sätt nämnden behandlat ärenden kopplade till Movalla IP och Vaggeryds IP.

Under perioden oktober till december 2022 höll nämnden tre sammanträden. Ärenden kopplade till Movalla IP behandlades vid två av dessa och rörde bland annat ett akut investeringsäskande samt beviljandet av 1,7 mnkr i fonderade medel. Vaggeryds IP förekom vid ett sammanträde i samband med ett ärende om belyningsförbättringar. Ärendena rörde främst investeringsäskanden och budgetfrågor. Underlagen bestod av tjänsteskrivelser, ansökningar från föreningarna och muntliga föredragningar. Nämnden beslutade i dessa fall att bevilja medel eller ge förvaltningen i uppdrag att bistå föreningarna.

Under 2023 höll nämnden tio sammanträden. Movalla IP behandlades vid sju av dessa och Vaggeryds IP vid fyra. Ärendena omfattade årsredovisningar, investeringsplaner, ekonomiska rapporter, behov av extra medel och driftbidrag. Exempel är behandlingen av årsredovisningar för 2022 i juni 2023 samt Movalla IP:s investeringsplan i september. Det förekom diskussioner om föreningarnas ekonomiska underskott, särskilt för Movalla IP, samt om behov av tilläggsbudget med hänvisning till ökade energikostnader. Ett förslag om att genomföra en särskild revisionsutredning av Movalla IP behandlades och avslogs med hänvisning till kommunens revisorers ansvar. Nämnden utsåg representanter till föreningarnas styrelser vid flera tillfällen, bland

annat i januari 2023. Det framgår dock inte av protokollen att nämnden i samband med detta diskuterat frågor om intressekonflikter eller jäv. Underlagen i dessa ärenden omfattade årsredovisningar, verksamhetsberättelser, revisionsberättelser, tjänsteskrivelser och muntliga föredragningar.

Under perioden januari till november 2024 höll nämnden nio sammanträden. Movalla IP förekom som ärende vid fem av dessa och Vaggeryds IP vid två. Ärendena rörde främst budgetfrågor, investeringsplaner och redovisningar. Underlagen var av liknande slag som tidigare år. Nämnden beslutade i huvudsak att lägga informationen till handlingarna eller att ge förvaltningen i uppdrag att bistå föreningarna i praktiska frågor, exempelvis vid planerade renoveringar.

Protokollgranskningen visar att nämnden regelbundet behandlat frågor om årsredovisningar, ekonomiska rapporter, investeringsäskanden och stödåtgärder. Besluten har oftast inneburit att information lagts till handlingarna, medan beslut om ytterligare åtgärder eller uppdrag förekommit i specifika ärenden. Det framgår inte av protokollen att det finns en tydligt formaliserad process för avtalsuppföljning, systematisk uppföljning av verksamhetsmål, målgrupper eller föreningarnas bidrag till kommunens övergripande mål. Inte heller framgår att nämnden har upprättat systematiska rutiner för att identifiera återkommande problem som exempelvis försenade årsredovisningar eller återkommande underskott.

Vår genomgång av protokollen visar att ärenden kopplade till Movalla IP generellt förekommit oftare än ärenden om Vaggeryds IP under den granskade perioden. Frågor om investeringsäskanden, budget, årsredovisningar och ansvarsfrihet har återkommande behandlats. Nämndens beslut har oftast inneburit att information tagits del av och lagts till handlingarna, medan beslut om ytterligare åtgärder eller uppdrag förekommit i enstaka fall.

Nämndens ansvarsprövning

Granskningen visar att nämndens prövning av ansvarsfrågan för föreningsstyrelserna har skett långt efter verksamhetsårets slut. För 2022 års verksamhet behandlades ansvarsfrågan först i juni 2023 vid nämndens sammanträde (Protokoll KFN 2023-06-14 §§88 och 89). För 2023 års verksamhet framgår av protokoll att ansvarsprövningen av

Vaggeryds IP beretts i arbetsutskottet i maj 2024 (AU-protokoll 2024-05-30 §56). För Movalla IP fanns vid granskningstillfället ingen dokumentation som visade att ansvarsprövning för 2023 års verksamhet hade behandlats.

Underlaget för beslut om ansvarsfrihet har i båda årens prövningar bestått av årsredovisning, verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelser (exempelvis Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelser 2023-05-22 - Movalla IP respektive Vaggeryds IP; Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-05-29 - Vaggeryds IP). Tjänsteskrivelserna innehöll kortfattade beskrivningar av föreningarnas uppdrag, ekonomi och förslag till beslut.

För 2022 års verksamhet beslutade nämnden att godkänna årsredovisningarna och bevilja ansvarsfrihet för både Movalla IP och Vaggeryds IP (Protokoll KFN 2023-06-14 §§88 och 89). Förvaltningens tjänsteskrivelser föreslog detta utan närmare analys av föreningarnas prestationer i förhållande till avtal och stadgar. Besluten fattades efter föredragning av förvaltningschefen och arbetsutskottets rekommendationer.

För 2023 års verksamhet av Vaggeryds IP beslutade arbetsutskottet att föreslå nämnden att godkänna årsredovisningen och bevilja ansvarsfrihet (AU-protokoll 2024-05-30 §56), baserat på underlag som inkluderade årsredovisning, verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och tjänsteskrivelse från förvaltningen.

Det framgår inte av protokoll eller tjänsteskrivelser att nämnden systematiskt säkerställt att samtliga handlingar inkommit i tid eller varit kompletta innan ansvarsfrågan behandlats. Exempelvis noterades i vissa tjänsteskrivelser att kompletterande uppgifter hade begärts, men det framgår inte om eller hur dessa kompletteringar beaktats i ansvarsprövningen. Inte heller framgår att nämnden särskilt diskuterat väsentliga poster i årsredovisningarna, såsom underskott, skuldposter eller avvikelser från budget.

Det har även noterats skillnader mellan hur ärenden gällande Movalla IP och Vaggeryds IP behandlats. För Movalla IP förekommer fler och mer återkommande diskussioner i protokollen om ekonomiska underskott och investeringsäskanden (ex. Protokoll KFN

2023-06-14 §89; AU-protokoll 2023-05-30 §64), men det framgår inte att dessa frågor beaktats särskilt i ansvarsprövningen.

Det framgår inte heller av protokollen att nämnden systematiskt tagit ställning till eventuella avvikelser, brister eller förbättringsbehov i föreningarnas verksamhet i samband med ansvarsprövningen. Nämnden har inte dokumenterat några särskilda överväganden om huruvida föreningarnas styrning, kontroll eller ekonomiska hantering motsvarat kraven i avtal och regelverk. Förvaltningens tjänsteskrivelser saknar fördjupad analys eller tydliga rekommendationer grundade på en systematisk genomgång av föreningarnas fullgörande av sina åtaganden enligt avtal och stadgar.

Det kan också noteras att det i underlagen inte framgår att nämnden beaktat tidigare påtalade brister, såsom Movalla IP:s svårigheter att inkomma med handlingsplaner för sin ekonomi (KFN:s beslut 2022-09-01 §106), eller föreningens återkommande underskott och behov av extra driftbidrag.

Vidare framgår att ett förslag om oberoende revisionsutredning för Movalla IP avlogs (AU-protokoll 2023-01-26 §11), utan att det dokumenterats att nämnden genom egen prövning försäkrat sig om att ansvarsfrihet kunde beviljas på sakliga grunder. Det förekommer också exempel på att nämnden tagit del av föreningarnas investeringsplaner och behov, men utan att tydligt koppla detta till ansvarsprövningen eller diskutera konsekvenserna för bedömningen av ansvarsfrihet (t.ex. AU-protokoll 2023-09-28 §98).

2.2.2 Iakttagelser från intervjuer

Som en del av granskningen har intervjuer genomförts med ordföranden i kultur- och fritidsnämnden (i försättning kallad som "nämnden") samt förvaltningschefen för kultur- och fritidsförvaltningen (i försättning kallad som "förvaltningen") i Vaggeryds kommun. Syftet med dessa intervjuer har varit att belysa nämndens ansvar, hantering och uppföljning av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP.

Därutöver har ordförandena i Movalla IP och Vaggeryds IP intervjuats. Deras medverkan syftar till att ge en kompletterande bild av nämndens arbete, utifrån föreningarnas erfarenheter och uppfattningar om hur nämnden hanterar

föreningsbidragen. Det ska understrykas att granskningen avser kultur- och fritidsnämnden. Varken kultur- och fritidsförvaltningen eller de intervjuade föreningarna är föremål för granskning. Föreningarnas och förvaltningens företrädare har intervjuats för att bidra med underlag som ger en samlad och nyanserad bild av förutsättningarna för nämndens arbete.

Rutiner för kontroll och uppföljning av föreningsbidrag

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden och förvaltningen beskriver båda att nämndens uppföljning och kontroll av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP i huvudsak bygger på löpande dialog, informella kontakter och erfarenhetsbaserade bedömningar. Det framkommer att formellt dokumenterade och strukturerade rutiner för uppföljning och kontroll saknas eller inte tillämpas fullt ut. Förvaltningen uttrycker att: "*Processen är flexibel och bygger på en samlad bedömning av tidigare årsresultat, ekonomin och de behov som föreningarna själva signalerar.*" Nämnden framhåller vikten av tillit och förtroende i relationen med föreningarna och beskriver att detta är en grundbult i nämndens arbete. Samtidigt påpekar förvaltningen att brister har förekommit när det gäller att kräva in dokumentation och årsredovisningar i tid: "*Vi har inte alltid varit tillräckligt konsekventa i våra krav och uppföljning.*" Både nämnden och förvaltningen beskriver att nämndens insyn i föreningarnas verksamhet delvis sker genom att nämndens representanter deltar i föreningarnas styrelser, men att denna insyn inte systematiskt används som en kontrollfunktion. Nämnden har, enligt förvaltningen, i vissa fall fortsatt att betala ut bidrag trots att redovisning inkommit sent eller varit bristfällig. Förvaltningen betonar också att nämnden ofta känt sig tvingad att godkänna ansvarsfrihet trots brister i redovisningen, och att det förekommit en rädsla för att påverka föreningarnas verksamhet negativt genom hårdare krav. Det framkommer även att nämnden inte kräver regelbunden ekonomisk rapportering under året från föreningarna, utan följer upp ekonomi främst genom årsredovisning och informella kontakter.

Föreningar (Movalla IP och Vaggeryds IP)

Ordförandena i de två föreningarna ger en samstämmig bild av att nämndens uppföljning och kontroll präglas av otydlighet, sena besked och brist på formella

strukturer. Ordföranden i Vaggeryds IP sammanfattar sin upplevelse av processen som "förvirring" och beskriver att föreningen lämnar in en driftsbudget, men att denna främst bygger på föregående års nivåer snarare än på en analys av kommande års faktiska behov. Han uttrycker att föreningen ofta får budgetbesked så sent att planeringen försvåras: *"Det är absurt att vi ibland inte vet vår budget förrän efter året är slut."* Ordföranden i Movalla IP beskriver liknande erfarenheter och framhåller att kommunikationen med kommunen kring ekonomiska frågor ofta sker sent och otydligt, och att det saknas tydliga krav på rapportering utöver årsredovisningen. Han påpekar även att föreningen i praktiken måste påminna kommunen om behovet av beslut och åtgärder vid oförutsedda händelser. En skillnad mellan föreningarna framkommer i hur de uppfattar kontakten med kommunen: Vaggeryds IP:s ordförande beskriver en god löpande dialog med förvaltningen i praktiska frågor, medan Movalla IP:s ordförande betonar svårigheter i samarbetet och en upplevelse av större osäkerhet kring ekonomiskt stöd. Båda ordförandena påpekar att avsaknaden av tydliga rutiner och framförhållning skapar en osäkerhet som försvårar långsiktig planering och riskerar att minska engagemanget bland ideella krafter. Movalla IP:s ordförande beskriver: *"Det är svårt att få folk att vilja ställa upp när ingen vet vad som gäller eller när besluten kommer."*

Båda ordförandena beskriver att nämndens uppföljning främst fokuserar på ekonomiska frågor och drift, och att det saknas strukturerad kontroll av hur verksamheten uppfyller avtalade mål kring samhällsnytta eller folkhälsa.

Våra kommentarer och reflektioner: Det finns samstämmighet i att både nämndens representanter och föreningarnas företrädare beskriver att uppföljningen inte vilar på formaliserade och dokumenterade rutiner, utan snarare på dialog och informella kontakter. Alla parter påtalar att dokumentation, såsom årsredovisningar, ofta inkommit sent och att detta har försvårat möjligheterna till systematisk uppföljning. Skillnader framträder i betoningen: nämndens företrädare lyfter tillit, flexibilitet och dialog som styrkor i nuvarande arbetssätt, medan föreningarna i högre grad efterlyser struktur, tydlighet och framförhållning. Det finns också skillnader mellan föreningarna i hur de uppfattar kommunikationens kvalitet, där Vaggeryds IP upplever en bättre fungerande praktisk dialog än Movalla IP. Föreningarna påtalar dock gemensamt att de

ofta lämnas i ovisshet kring kommunens beslut och stöd, vilket påverkar verksamhetens stabilitet.

Efterlevnad av krav på ekonomisk rapportering

Kultur- och fritidsnämnden

Både nämnden och förvaltningen beskriver att nämnden har ett formellt krav på att föreningarna ska lämna in årsredovisningar, balansräkningar och verksamhetsberättelser enligt avtal och stadgar. Förvaltningen framhåller dock att dessa krav inte alltid har följts upp konsekvent: *"Vi har haft situationer där dokumentationen inte kommit in i tid och ändå har bidragen betalats ut som planerat."* Förvaltningen medger att det förekommit brister i att kräva in handlingar, och att nämnden ibland beviljat ansvarsfrihet trots ofullständig dokumentation. Nämnden betonar vikten av förtroende och dialog men ger ingen närmare beskrivning av strukturerade kontroller av de ekonomiska underlagen.

Förvaltningen beskriver processen kring årsredovisningarna som formellt reglerad men i praktiken ofta försenad: *"Vi påminner och vi har dialog, men det dröjer ändå ibland långt in på året innan vi får kompletta handlingar."* Det framkommer att kultur- och fritidsnämnden använder föreningarnas årsredovisningar som grund för tjänsteskrivelser och beslut om ansvarsfrihet, men att granskningen av dessa handlingar främst fokuserar på formalia och ekonomi. Förvaltningen säger: *"Verksamhetsberättelserna granskas inte lika noggrant som den ekonomiska redovisningen."* Förvaltningen tillägger att det ibland saknas ett samlat beslutsunderlag i god tid inför nämndens behandling av ansvarsfrihet och att detta skapat osäkerhet i processen. Vidare framhålls också att det inte finns något krav på kvartalsvisa eller löpande ekonomiska rapporter, vilket gör det svårt att fånga upp avvikelser innan årsredovisningen lämnas in.

Föreningar (Movalla IP och Vaggeryds IP)

Ordförandena i de båda föreningarna beskriver att det är tydligt för dem vilka handlingar som ska lämnas in – årsredovisning, balansräkning, verksamhetsberättelse och revisionsberättelse – men att det saknas tydliga instruktioner för detaljer och formkrav. Vaggeryds IP:s ordförande säger: *"Vi lämnar in det som krävs, men det är*

sällan vi får någon återkoppling på innehållet." Ordföranden i Movalla IP bekräftar att de vet vad som förväntas, men beskriver att processerna inte är strukturerade från kommunens sida: *"Vi får påminnelser om att lämna in, men det är ingen som går igenom materialet på djupet eller ger någon konkret feedback."* Han nämner även att förseningar har förekommit och att dessa ibland mötts med förståelse, ibland med påminnelser utan uppföljning. Båda ordförandena beskriver att även när handlingarna lämnats in, sker ingen tydlig uppföljande dialog om eventuella brister eller förbättringsbehov. Movalla IP:s ordförande säger: *"Det känns som det viktigaste är att pappren finns där – inte vad som står i dem."* Båda ordförandena framhåller att de upplever att granskningsprocessen av inlämnade handlingar är mer av en formalitet än en strukturerad kontroll. Movalla IP:s ordförande säger: *"Det handlar mest om att handlingarna ska finnas på plats för att nämnden ska kunna fatta beslut."*

Våra kommentarer och reflektioner: Det framgår av intervjuerna att nämnden formellt ställer krav på inlämning av årsredovisning, balansräkning och verksamhetsberättelse, men att dessa krav inte alltid följs upp konsekvent. Alla parter beskriver att det är tydligt vilka handlingar som förväntas, men att processen för granskning och återkoppling är bristfällig och otydlig. Skillnader framträder i synen på detta: nämndens företrädare lyfter vikten av dialog och påminnelser, medan föreningarna betonar avsaknaden av konkret återkoppling och strukturerad kontroll. Det råder samstämmighet om att kontrollen av de ekonomiska underlagen främst fokuserar på formalia och ekonomi, medan verksamhetsberättelserna granskas mer översiktligt. Det framkommer också samstämmighet om att frånvaron av löpande ekonomiska rapporter bidrar till att nämnden har svårt att upptäcka problem i tid och att uppföljningen därför tenderar att bli reaktiv snarare än förebyggande.

Uppföljning av föreningarnas verksamhetsmål

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden och förvaltningen beskriver att nämnden inte använder några fastställda indikatorer eller kriterier för att bedöma måluppfyllelse när det gäller föreningarnas verksamhet i förhållande till avtal och bidragsvillkor. Förvaltningen säger: *"Det är inte så att vi har ett tydligt ramverk för att mäta detta – vi följer upp genom dialog, rapporter*

och löpande kontakt." Nämnden framhåller att nämnden litar på föreningarnas redovisningar och på signaler från användare och allmänhet snarare än på systematiska indikatorer. Både nämnden och förvaltningen att uppföljning av samhällsnytta och kvalitativa mål inte sker på ett strukturerat sätt. Förvaltningen säger: *"Vi fokuserar mest på ekonomin och formalian i redovisningarna. Verksamhetsdelen blir mer översiktlig."* Det framkommer att nämnden inte har någon praxis för att ställa krav på särskilda mätbara mål i föreningarnas verksamhet, utan dessa mål hanteras mer som allmänna förväntningar. Det nämns att det förekommit diskussioner i nämnden om behovet av tydligare indikatorer men att detta ännu inte har lett till konkreta åtgärder. Det framkommer att eventuella iakttagelser om brister eller förbättringsbehov i verksamheten sällan dokumenteras formellt, utan tas upp i löpande samtal eller vid nämndens möten utan att leda till systematiserad återkoppling till föreningarna.

Föreningar (Movalla IP och Vaggeryds IP)

Ordförandena i de båda föreningarna beskriver att de inte upplever att nämnden följer upp måluppfyllelse på ett strukturerat sätt. Movalla IP:s ordförande säger: *"Det känns som att det viktigaste är att vi håller igång anläggningen – det är det som bedöms."* Han framhåller att det saknas återkoppling om verksamhetens kvalitativa mål och bidrag till samhällsnytta. Vaggeryds IP:s ordförande ger en liknande bild och säger: *"Det är ingen som mäter eller frågar efter hur vi bidrar till folkhälsa eller föreningsliv – vi gör vårt bästa men det följs inte upp."* Båda ordförandena beskriver att den uppföljning som sker främst gäller ekonomi och drift, inte verksamhetens måluppfyllelse i vidare bemärkelse.

Båda ordförandena beskriver också att de sällan får återkoppling på verksamhetsberättelsernas innehåll, och att det saknas dokumenterade kommentarer eller krav på utveckling utifrån dessa. Movalla IP:s ordförande påpekar dessutom att föreningen inte har fått några konkreta frågor från nämnden om hur verksamheten lever upp till avtalade mål eller bidragsvillkor.

Våra kommentarer och reflektioner: Det finns samstämmighet i att alla parter beskriver att nämnden inte använder några formaliserade indikatorer eller kriterier för att bedöma föreningarnas måluppfyllelse enligt avtal och bidragsvillkor. Uppföljningen sker snarare genom dialog, informella kontakter och övergripande bedömningar av ekonomin och driften. Skillnader framträder i betoning: nämndens företrädare lyfter fram att dialogen och den löpande kontakten är styrkan, medan föreningarna efterlyser tydligare struktur, återkoppling och dokumenterad uppföljning. Det råder samstämmighet om att verksamhetsmål och samhällsnytta inte följs upp på ett systematiskt sätt. Det framkommer även en gemensam bild av att frånvaron av konkreta krav på redovisning av måluppfyllelse bidrar till att denna aspekt av uppföljningen blir vag och svår att följa upp på ett rättssäkert sätt.

Hantering av jäv och intressekonflikter

Kultur- och fritidsnämnden

Enligt både nämnden och förvaltningen finns det inte några formaliserade rutiner för att systematiskt identifiera och hantera risker för jäv eller intressekonflikter i föreningarnas hantering. Förvaltningen säger: *"Vi har ingen särskild checklista eller rutin för detta – det bygger på att vi är uppmärksamma i dialogen"*. Och nämnden framhåller att det finns ett förtroende för att föreningarna själva hanterar dessa frågor, och att nämnden förlitar sig på föreningarnas egna redovisningar och styrelsearbete. Förvaltningen beskriver att nämnden formellt godkänner föreningarnas styrelser och därigenom får en viss insyn, men att det saknas systematisk kontroll av om intressekonflikter förekommer. Förvaltningen påpekar att det har förekommit exempel på dubbla roller där personer varit aktiva både i föreningsstyrelser och i kommunala nämnder eller idrottsföreningar som hyr anläggningar. Och säger: *"Vi har haft fall där någon sitter i driftföreningens styrelse och samtidigt är engagerad i en av hyresföreningarna. Det kan skapa problem, men vi har inget formellt sätt att hantera det."* Det framkommer att nämnden inte dokumenterar eller systematiskt följer upp eventuella risker för jäv eller intressekonflikter som identifieras, utan hanteringen sker vid behov genom dialog. Detta är en aspekt som enligt förvaltningen har diskuterats vid enstaka tillfällen i nämnden, men utan att det resulterat i några beslut om formella riktlinjer eller åtgärder. Det framkommer även att juridisk rådgivning vid ett tidigare

tillfälle påpekat vikten av att nämnden säkerställer att jäv inte förekommer, men att detta inte lett till systematiserade insatser.

Föreningar (Movalla IP och Vaggeryds IP)

Ordförandena i de båda föreningarna beskriver att frågan om jäv och intressekonflikter inte är något som aktivt tas upp av nämnden eller som följs upp i strukturerad form. Vaggeryds IP:s ordförande säger: *"Vi har aldrig fått några frågor om detta från kommunen."* Movalla IP:s ordförande bekräftar detta och säger: *"Vi är medvetna om att det kan finnas dubbla roller ibland, men vi försöker hantera det internt. Kommunen har inte ställt några krav på hur vi ska redovisa det."* Båda ordförandena påpekar att det inte finns några tydliga riktlinjer eller krav från kommunen kring hur intressekonflikter ska undvikas eller hanteras, och att frågan främst lämnas till föreningarna själva att bevaka. Movalla IP:s ordförande nämner dessutom att detta ibland kan skapa intern diskussion i föreningen om vad som är lämpligt, men att det saknas stöd från kommunen i att avgöra dessa frågor.

Våra kommentarer och reflektioner: Det framgår av intervjuerna att nämnden inte har några formaliserade eller dokumenterade rutiner för att identifiera, följa upp eller hantera risker för jäv eller intressekonflikter. Uppmärksamhet på frågan sker snarare informellt, genom dialog och vid särskilda tillfällen då situationer uppmärksammas. Det råder samstämmighet mellan nämndens representanter och föreningarna om att dessa frågor inte är föremål för systematisk uppföljning eller dokumentation. Skillnader finns i betoningen: nämndens representanter lyfter att de litar på föreningarnas ansvarstagande, medan föreningarna själva framhåller att de inte upplever några krav eller stöd från kommunen kring detta. Det framgår också en gemensam bild av att frånvaron av formella krav och stöd gör att frågan riskerar att hanteras olika i olika föreningar och situationer.

Åtgärdshantering vid identifierade brister

Kultur- och fritidsnämnden

Av intervjun med nämnden och förvaltningen framgår att det inte finns några formaliserade mekanismer för att åtgärda brister som upptäcks vid nämndens uppföljning och kontroll av bidragen. Förvaltningen säger: *"Vi tar upp brister i dialog*

med föreningarna, men vi har inte någon särskild rutin eller åtgärdsplan som vi följer." Nämnden framhåller vikten av dialog och samarbete och betonar att nämnden i första hand försöker lösa brister genom samtal snarare än genom formella beslut eller åtgärdsprogram. Förvaltningen påpekar att nämnden i vissa fall har skärpt sina krav, exempelvis efter problem med sena årsredovisningar, men säger också: *"Det har inte blivit en standard att vi dokumenterar eller följer upp åtgärder på ett systematiskt sätt."* Det framkommer att roller och ansvar för att åtgärda brister inte är formellt nedtecknade, utan hanteras från fall till fall beroende på situationen. Det framkommer att nämnden i några fall kallat in föreningars styrelser till möten för att diskutera allvarigare brister, men att detta inte sker utifrån någon fastställd process. Det framkommer även att nämnden inte har någon särskild rutin för att följa upp att åtgärder faktiskt genomförts efter att brister påtalats.

Föreningar (Movalla IP och Vaggeryds IP)

Ordförandena i de båda föreningarna beskriver att de inte upplever att nämnden har en tydlig eller konsekvent process för att hantera brister. Movalla IP:s ordförande säger: *"Vi får påpekanden om brister, men det leder sällan till något mer än att vi blir ombedda att försöka lösa det."* Vaggeryds IP:s ordförande beskriver att det främst är genom informella samtal som brister tas upp, och att det inte finns några formella krav på att rapportera åtgärder: *"Vi försöker självklart rätta till det som påtalas, men det finns inga tydliga krav eller mallar för hur vi ska visa det."* Båda ordförandena framhåller att det inte finns någon uppföljande dialog där nämnden kontrollerar att brister verkligen har åtgärdats. Movalla IP:s ordförande säger: *"När vi har lämnat in handlingarna eller rättat till något hör vi oftast inget mer."* Ordförandena nämner också att de aldrig fått någon skriftlig återkoppling från nämnden om vidtagna åtgärder varit tillräckliga eller om det behövs ytterligare insatser.

Våra kommentarer och reflektioner: Det framgår av intervjuerna att nämnden inte har etablerade eller formaliserade mekanismer för att åtgärda brister som upptäcks vid uppföljning och kontroll. Istället sker hanteringen främst genom dialog och ad hoc-lösningar. Det råder samstämmighet mellan nämndens representanter och föreningarna om att brister i huvudsak tas upp i samtal och att formella åtgärdsplaner eller uppföljningar av vidtagna åtgärder inte förekommer. Skillnader finns i betoningen:

nämndens företrädare lyfter fram dialogen som styrka, medan föreningarna påtalar att avsaknaden av struktur kan göra det ottydligt vad som faktiskt förväntas och när något anses vara åtgärdat. Det framgår också att frånvaron av dokumenterade åtgärdsprocesser leder till att samma typer av brister kan återkomma utan att några långsiktiga förbättringar etableras.

Nämndens stöd till föreningarna

Kultur- och fritidsnämnden

Enligt de intervjuade representanter från nämnden och förvaltningen ger nämnden stöd till föreningarna i budgetarbete och verksamhetsutveckling främst genom dialog och löpande kontakt snarare än genom formaliserade strukturer. Förvaltningen säger: *"Vi har en kontinuerlig dialog med föreningarna och försöker ge stöd utifrån deras behov, men det finns ingen formell struktur för detta."* Och beskriver vidare att förvaltningschefen har haft tätare dialog med Movalla IP under senare tid på grund av deras ekonomiska utmaningar, medan kontakten med Vaggeryds IP i högre grad sker genom rapporter och punktvisa samtal. Nämnden framhäver att stöd ges genom att lyssna på föreningarnas behov och anpassa nämndens beslut därefter, men beskriver inte några specifika strukturer för återkoppling eller rådgivning. Det framkommer att nämnden inte har någon fastställd rutin för att ge föreningarna vägledning i budgetäskanden eller för att dokumentera dialoger och återkoppling. Förvaltningen uppger att nämnden ibland stöttar genom att föra föreningarnas äskanden vidare till kommunstyrelsen när det rör sig om större ekonomiska behov, men att detta inte sker enligt en fast modell utan efter bedömning i det enskilda fallet. Det framgår också att nämnden inte ger formell rådgivning kring verksamhetsutveckling, utan ser detta som föreningarnas eget ansvar.

Föreningar (Movalla IP och Vaggeryds IP)

Ordförandena i de båda föreningarna beskriver att nämndens stöd i budgetarbete och verksamhetsutveckling upplevs som begränsat och ottydligt. Movalla IP:s ordförande säger: *"Vi får ibland stöd när vi ber om det, men det finns ingen tydlig struktur eller plan för det."* Han påpekar att föreningen ofta tvingas initiera dialogen själv. Vaggeryds IP:s ordförande beskriver att kontakten med kommunen fungerar bra när det gäller

praktiska frågor, men att stöd i budgetarbete och långsiktig utveckling är svagare: "Vi får sällan någon återkoppling på våra budgetäskanden, mer än det formella beslutet." Båda ordförandena beskriver att de inte upplever att nämnden erbjuder något strukturerat stöd för verksamhetsutveckling och att återkoppling på budgetfrågor främst sker genom de beslut som tas, utan någon djupare dialog. Movalla IP:s ordförande påpekar dessutom att det ofta saknas tydlig kommunikation om varför ett äskande beviljats eller avslagits och vilka kriterier som ligger till grund för besluten.

Våra kommentarer och reflektioner: Det framgår av intervjuerna att nämnden ger stöd till föreningarna genom dialog och kontakt, men att detta inte sker utifrån formaliserade strukturer eller rutiner. Samtliga parter bekräftar att stöd främst ges genom löpande samtal snarare än genom dokumenterade rådgivningsprocesser eller uppföljningsrutiner. Skillnader framträder i betoningen: nämndens företrädare ser styrkan i den flexibla dialogen, medan föreningarna efterlyser tydligare struktur, återkoppling och mer proaktivt stöd i budgetfrågor och verksamhetsutveckling. Det finns också samstämmighet om att avsaknaden av formell struktur bidrar till osäkerhet om vad föreningarna kan förvänta sig i form av stöd och återkoppling.

2.2 SLUTSATSER och BEDÖMNING

2.2.1 Finns ändamålsenliga rutiner och processer för uppföljning och kontroll av föreningsbidragen, med fokus på formella kontroller och granskningsrutiner?

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden **till viss del har säkerställt ändamålsenliga rutiner och processer för uppföljning och kontroll av föreningsbidragen till Movalla IP och Vaggeryds IP.**

Vår bedömning grundas på följande:

Vi konstaterar, baserat på vår genomgång av dokument, intervjuer och protokoll att nämnden visserligen har behandlat frågor om årsredovisningar, ekonomiska rapporter och investeringsäskanden vid upprepade tillfällen. Vi bedömer dock att dessa kontroller inte fullt ut uppfyller de krav på systematisk uppföljning som följer av reglementet för kultur- och fritidsnämnden (§3) och avtalens krav på redovisning och

uppföljning av bidragsanvändning. Vi bedömer att uppföljningen till stor del skett genom informella dialoger och erfarenhetsbaserade bedömningar snarare än genom formaliserade och dokumenterade kontroller. Vår analys av protokoll och tjänsteskrivelser visar inte på förekomst av tydliga, fastställda rutiner för hur nämnden systematiskt ska kontrollera att bidragen används i enlighet med avtal, stadgar (§§17–18) och kommunens riktlinjer.

Vi noterar, utifrån vår sammanvägning av iakttagelser, att nämnden saknar en formaliserad struktur för avtalsuppföljning och systematiserad kontroll av att föreningarna lämnar in fullständiga och korrekta underlag i tid, vilket är ett uttryckligt krav enligt bidragsavtalens bestämmelser om årlig redovisning och revision. Exempel på detta är återkommande försenade årsredovisningar och brist på dokumenterad analys av inlämnade verksamhets- och revisionsberättelser innan beslut om ansvarsfrihet. Vi noterar vidare att nämndens representanter, som vi intervjuat, framhåller vikten av dialog och tillit men samtidigt medger att uppföljningen av formella krav inte alltid varit konsekvent, vilket riskerar att stå i strid med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning (KL 11 kap. 1 §).

Vi anser att föreningarnas bild, så som den framkommit i våra intervjuer, bekräftar att nämndens uppföljning präglas av otydlighet och bristande struktur. De beskriver att kommunikationen kring ekonomiska underlag och kontroll ofta sker sent och utan tydliga instruktioner eller återkoppling. Vi konstaterar även att föreningarna upplever att kontrollen av deras ekonomiska och verksamhetsmässiga redovisning snarare sker av formella skäl än som en verklig granskning av innehållet, vilket inte är i linje med de kontrollfunktioner som avtal och reglemente förutsätter.

Vår uppfattning är att dessa brister innebär en risk för att nämnden inte fullt ut kan försäkra sig om att kommunens bidrag används på ett korrekt och ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att frånvaron av formaliserade processer för att identifiera brister och återkommande problem, såsom försenade årsredovisningar eller ekonomiska avvikelser, innebär att nämndens kontroll tenderar att bli reaktiv snarare än förebyggande. Detta innebär även att nämnden inte fullt ut lever upp till sin skyldighet

att utöva en ändamålsenlig intern kontroll av bidragsanvändningen (reglemente §3, kommunallagen 6 kap. 7 §).

Sammantaget anser vi, mot bakgrund av revisionskriterierna i reglemente, avtal och stadgar, att nämndens rutiner och processer för formell kontroll och uppföljning till viss del uppfyller kraven. För att höja kvaliteten i uppföljningen och stärka rättssäkerheten krävs tydligare strukturer och dokumenterade processer som säkerställer att kontroller sker på ett systematiskt och transparent sätt.

2.2.2 Säkerställer nämnden att de ekonomiska underlagen som inlämnas av föreningarna uppfyller de krav som anges i avtal och stadgar?

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden **till viss del** säkerställer att de ekonomiska underlag som inlämnas av Movalla IP och Vaggeryds IP uppfyller de krav som anges i avtal och stadgar.

Vår bedömning grundas på följande:

Vi konstaterar, utifrån vår analys av protokoll, årsredovisningar, tjänsteskrivelser och intervjuer, att nämnden i relativt stor utsträckning tar emot årsredovisningar, verksamhetsberättelser och revisionsberättelser från föreningarna. Dessa handlingar ligger formellt till grund för nämndens beslut om exempelvis ansvarsfrihet. Vi noterar dock att granskningen visar att nämnden inte systematiskt kontrollerar att innehållet i dessa dokument uppfyller de krav på kvalitet, tydlighet och fullständighet som följer av avtalen (exempelvis §§17–18) och stadgarna, eller av principerna om god redovisningssed.

Vi noterar att det förekommit att handlingar inkommit för sent, varit ofullständiga eller behövt kompletteras, utan att det tydligt framgår av dokumentationen hur nämnden hanterat detta i samband med sin prövning. Exempelvis har nämnden inte dokumenterat någon särskild bedömning av huruvida årsredovisningarna följer god redovisningssed eller om verksamhetsberättelserna på ett tillfredsställande sätt redogör för hur bidragen använts i enlighet med syfte och villkor enligt avtal och stadgar.

Vi noterar vidare, utifrån våra intervjuer, att nämndens företrädare och förvaltningen bekräftar bilden av att kontrollen av de ekonomiska underlagen främst handlar om att

bekräfta att dokumenten formellt inkommit, snarare än att analysera om de uppfyller de krav som ställs i avtalen och stadgarna. Föreningarnas företrädare har uppgett att kommunikationen kring ekonomiska krav och förväntningar ibland varit otydlig, och att återkopplingen på deras redovisning varit begränsad.

Vår uppfattning är att frånvaron av en strukturerad och dokumenterad granskning av innehållet i föreningarnas ekonomiska underlag innebär en risk för att nämnden inte har tillräckligt underlag för att bedöma om bidragen används på ett ansvarsfullt, korrekt och ändamålsenligt sätt i enlighet med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning (KL 11 kap. 1 §) och nämndens ansvar enligt reglemente §3. Nämndens möjlighet att uppmärksamma brister eller avvikelser i tid begränsas därmed.

Sammantaget anser vi, utifrån revisionskriterierna i reglemente, avtal och stadgar, att nämnden till viss del säkerställer att de ekonomiska underlagen från föreningarna uppfyller de krav som anges i dessa styrande dokument. För att stärka kontrollen krävs en mer systematisk och dokumenterad analys av de ekonomiska handlingarna samt tydligare krav på kvalitet och innehåll i föreningarnas redovisning.

2.2.3 Sker uppföljning av föreningarnas verksamhetsmässiga mål, och hur bedöms om dessa mål har uppfyllts?

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden i **begränsad utsträckning** följer upp föreningarnas verksamhetsmässiga mål och bedömer måluppfyllelse i enlighet med avtal och stadgar.

Vår bedömning grundas på följande:

Vi konstaterar, utifrån vår granskning av protokoll, årsredovisningar, verksamhetsberättelser och intervjuer, att nämnden i relativt stor utsträckning tar del av föreningarnas årsredovisningar och verksamhetsberättelser, där verksamhetsmässiga mål och genomförda aktiviteter redovisas på en övergripande nivå. Vi anser dock att dessa dokument inte i praktiken har utgjort underlag för en systematisk och dokumenterad analys av i vilken utsträckning föreningarna uppnått uppställda mål, vilket förutsätts enligt avtal, stadgar (§§17–18) och nämndens ansvar enligt reglemente §3.

Vi noterar att det inte framgår av protokoll eller övriga dokument att nämnden gjort någon formell bedömning av måluppfyllelsen i relation till de mål som anges i avtal, stadgar eller kommunala styrdokument. Varken mål för tillgänglighet, nyttjandegrad av anläggningarna eller bidrag till kommunens övergripande mål för folkhälsa och fritidsverksamhet har dokumenterats som föremål för strukturerad uppföljning.

Vi konstaterar vidare, baserat på våra intervjuer, att uppföljningen av föreningarnas måluppfyllelse huvudsakligen bygger på dialog och förtroende snarare än på formaliserade processer och dokumenterade analyser. Föreningarna bekräftar denna bild och beskriver att återkopplingen från nämnden kring deras måluppfyllelse varit begränsad.

Vi anser att avsaknaden av formaliserad måluppföljning innebär en risk för att nämnden inte fullt ut kan försäkra sig om att föreningarnas verksamhet bedrivs i enlighet med avtalens och kommunens intentioner, samt att bidragen används i enlighet med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning (KL 11 kap. 1 §). Nämnden saknar därmed ett viktigt underlag för att bedöma bidragens effekter och för att kunna styra och utveckla bidragsgivningen utifrån kommunens mål.

Sammantaget anser vi, i förhållande till revisionskriterierna i reglemente, avtal och stadgar, att nämnden endast i begränsad utsträckning följer upp föreningarnas verksamhetsmässiga mål och bedömer om dessa mål har uppfyllts. För att stärka rättssäkerheten och effektiviteten i bidragshantering krävs tydligare krav på dokumentation och en mer systematisk och strukturerad måluppföljning.

2.2.4 Hanteras risker för intressekonflikter eller jäv inom föreningarna på tillräckligt sätt, och säkerställer nämnden att dessa risker följs upp och hanteras på ett korrekt sätt?

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden i **begränsad utsträckning** säkerställer att risker för intressekonflikter eller jäv inom föreningarna följs upp och hanteras på ett korrekt sätt.

Vår bedömning grundas på följande:

Vi konstaterar, baserat på vår granskning av protokoll, tjänsteskrivelser och intervjuer, att nämnden har utsett representanter till föreningarnas styrelser, vilket är en möjlighet

enligt avtal och stadgar för att stärka insynen i föreningarnas verksamhet (§17 stadgar, avtal). Vi noterar dock att det inte framgår av dokumentationen att nämnden systematiskt analyserat eller följt upp hur risker för jäv eller intressekonflikter hanteras inom föreningarna, vilket är en del av nämndens ansvar enligt reglemente §3.

Vi noterar vidare att det saknas dokumentation som visar att nämnden gjort särskilda överväganden kring riskhantering vid utseende av egna representanter, eller att nämnden granskat föreningarnas interna regler och beslutsgångar i detta avseende. Det framgår inte heller att frågan om intressekonflikter eller jäv varit ett stående inslag i nämndens uppföljning av föreningarnas verksamhet.

Vi konstaterar, utifrån våra intervjuer, att riskhanteringen på detta område främst bygger på förtroende för föreningarnas egen hantering och styrelsens ansvar snarare än på formella kontroller eller krav på redovisning av hur riskerna hanteras. Föreningarnas företrädare har inte heller uppgett att nämnden ställt krav på redovisning eller dokumentation av detta.

Vår uppfattning är att frånvaron av en strukturerad och dokumenterad uppföljning av risker för intressekonflikter eller jäv innebär en risk för bristande insyn och förtroende för bidragshantering. Det försvårar nämndens möjlighet att på ett rättssäkert sätt säkerställa att bidragen förvaltas i enlighet med kommunens intentioner, avtalens krav och kommunallagens principer om god hushållning och rättssäkerhet (KL 6 kap. 7 §, KL 11 kap. 1 §).

Sammantaget anser vi, mot bakgrund av revisionskriterierna i reglemente, avtal och stadgar, att nämnden i begränsad utsträckning säkerställer att risker för intressekonflikter eller jäv inom föreningarna hanteras på ett tillräckligt och korrekt sätt. För att stärka transparensen och rättssäkerheten krävs att nämnden utvecklar rutiner för systematisk uppföljning och kontroll av dessa risker.

2.2.5 Finns det etablerade mekanismer för att identifiera och korrigera brister som upptäcks i samband med uppföljning och kontroll?

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden **till viss del har etablerade mekanismer för att identifiera och korrigera brister som upptäcks i samband med uppföljning och kontroll.**

Vår bedömning grundas på följande:

Vi konstaterar, baserat på vår granskning av protokoll och intervjuer, att nämnden vid flera tillfällen har uppmärksammat och diskuterat frågor kopplade till ekonomiska underskott, investeringsbehov och andra utmaningar i föreningarnas verksamhet. Det har i vissa fall lett till beslut om tilläggsbudgetar, stödåtgärder eller särskilda uppdrag till förvaltningen. Vi anser att dessa åtgärder visar på en vilja att hantera akuta brister och stödja föreningarna i deras verksamhet, men att de i huvudsak har karaktären av punktvisa insatser snarare än delar av ett systematiskt arbete.

Vi noterar att det saknas en formaliserad och dokumenterad struktur för hur nämnden systematiskt identifierar brister i föreningarnas redovisning, styrning eller måluppfyllelse samt hur korrigerande åtgärder följs upp och utvärderas, vilket förutsätts enligt nämndens ansvar enligt reglemente §3 och avtalens krav på åiterrapportering och uppföljning (§§17–18). Nämnden har inte upprättat några fasta rutiner för hur återkommande problem, såsom försenade årsredovisningar eller ekonomiska avvikelser, ska hanteras på ett konsekvent sätt över tid.

Vi konstaterar vidare, utifrån våra intervjuer, att åtgärder ofta vidtas utifrån dialog och ad hoc-beslut snarare än utifrån en gemensam strategi eller fördefinierad process. Föreningarna har i sin tur beskrivit att stödåtgärderna ibland har skett på ett sätt som saknat långsiktighet och tydliga krav på uppföljning av vidtagna åtgärder.

Vår uppfattning är att frånvaron av tydligt etablerade mekanismer för att identifiera, dokumentera och följa upp brister begränsar nämndens förmåga att arbeta förebyggande och strategiskt med bidragshanteringen. Det finns en risk att brister hanteras reaktivt snarare än proaktivt och att lärdomar från tidigare erfarenheter inte tas tillvara på ett systematiskt sätt, vilket inte är i linje med kraven på god intern kontroll enligt kommunallagen (KL 6 kap. 7 §) och god ekonomisk hushållning (KL 11 kap. 1 §).

Sammantaget anser vi, mot bakgrund av revisionskriterierna i reglemente, avtal och stadgar, att nämnden till viss del har etablerade mekanismer för att identifiera och korrigera brister. Dessa mekanismer behöver dock stärkas och formaliseras för att uppnå en långsiktigt hållbar och rättssäker hantering av föreningsbidragen.

2.2.6 Stöttar nämnden de två föreningarna i deras budgetprocess, budgetäskande hos kommunfullmäktige och i övriga frågor som rör deras verksamhet?

Vår samlade revisionella bedömning är att kultur- och fritidsnämnden till viss del stöttar Movalla IP och Vaggeryds IP i deras budgetprocesser, budgetäskanden hos kommunfullmäktige och i övriga frågor som rör deras verksamhet.

Vår bedömning grundas på följande:

Vi konstaterar, baserat på vår granskning av protokoll och intervjuer, att nämnden i flera fall har fattat beslut som innebär att förvaltningen fått i uppdrag att bistå föreningarna i deras budgetarbete och att stödja framtagandet av budgetäskanden och investeringsplaner. Nämnden har också tagit initiativ till dialoger och uppföljningar av föreningarnas ekonomiska situation, särskilt i samband med större investeringsbehov eller ekonomiska svårigheter.

Vi noterar samtidigt att det inte finns någon tydligt formaliserad struktur för hur stödet till föreningarna i budgetprocessen ska utformas eller dokumenteras, vilket hade varit i linje med nämndens ansvar enligt reglemente §3 att säkerställa ändamålsenligt stöd och styrning av bidragsverksamheten. Granskningen visar att stödet ofta sker i form av informella kontakter och dialoger snarare än genom fastställda rutiner eller skriftliga riktlinjer.

Vi konstaterar vidare, utifrån våra intervjuer, att föreningarna i vissa fall har upplevt stödet som bristande, exempelvis när det gäller tydlighet kring vilka krav som ställs på underlagen och hur nämnden kan bistå dem i deras kontakter med kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Intervjuer med nämndens företrädare och förvaltningen bekräftar att stödet i stor utsträckning bygger på löpande samverkan och att det saknas en gemensam strategi eller modell för hur nämnden ska agera i dessa frågor. Detta innebär att stödet kan variera mellan föreningarna och över tid, beroende på situation och individuella initiativ.

Vår uppfattning är att frånvaron av en tydlig och formaliserad stödstruktur riskerar att leda till otydlighet och ojämlikhet i hanteringen av föreningarnas behov. Det kan även försvåra nämndens möjligheter att på ett strategiskt sätt bidra till att föreningarnas

ekonomi och verksamhet utvecklas i linje med kommunens mål och intentioner, samt med principerna för god hushållning enligt kommunallagen (KL 11 kap. 1 §).

Sammantaget anser vi, utifrån revisionskriterierna i reglemente och avtal, att nämnden till viss del stöttar föreningarna i deras budgetprocesser och övriga verksamhetsfrågor. Det finns behov av att tydliggöra och stärka stödet genom formaliserade rutiner och en mer strukturerad dialog.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte’s more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2025 For more information, contact Deloitte AB.